

УДК 81'811.13: 821.13

Ірина Орлова, канд. філол. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

СТИЛІСТИЧНИЙ ПРИЙОМ ВИСУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА СТИЛЮ АВТОРА ТА ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ

Присвячується розгляду стилістичного прийому висування як когнітивної складової стилю автора. Визначається функціональне навантаження висування в межах цілого тексту, зокрема його концептуальна, оцінно-комунікативна та текстова функції. Досліджуються квантитативні та квалітативні засоби мовленнєвої реалізації висування. На приклади оповідань Х.Кортасара та їх українських перекладів аналізуються засоби відтворення прийому висування у перекладі. Нейтралізація висування під час перекладу призводить до зниження поетичного ефекту художнього твору.

Ключові слова: когнітивна граматика, стиль автора, висування, поетичний ефект, адекватність у перекладі.

Актуальність статті зумовлено розробкою нової методології когнітивного аналізу стилю у художньому перекладі, зокрема, розглядом стилістичного прийому висування як когнітивної операції у процесі авторської концептуалізації дійсності.

Мета статті полягає у дослідженні засобів реалізації стилістичного прийому висування у художньому тексті та його відтворенні у перекладі.

Предметом аналізу є стилістичний прийом висування в оригіналі та його відтворення у перекладі. **Об'єктом** аналізу є стилістичні фігури як засіб реалізації стилістичного прийому висування.

Матеріалом дослідження слугують твори Х.Кортасара "La noche boca arriba", "Axolotl", "Las puertas del cielo" в оригіналі [19, 20] та у перекладах українською мовою зроблених Ю.Покальчуком [18].

Визначення стилю як вибору певного мовленнєвого варіанту є основою функціонально-комунікативного та когнітивного підходів у стилістиці. Когнітивна лінгвістика наголошує, що значення висловлення не дорівнює його змісту: важливим також є те, як цей зміст побудований. Виходячи з цього положення, Р.В.Ленекер [11] виділяє когнітивні операції (*construals*), які відображають певні параметри вибору типу аранжування змісту. Саме цей вибір когнітивної конструкції відображає авторський світогляд – стиль. Р.В.Ленекер [11, с. 448] пропонує такі когнітивні операції концептуалізації дійсності:

- фокусування (*focal adjustment*);
- висування (*prominence*):
 - профілювання (*profiling*);
 - висвітлення / затемнення (*trajectory / landmark alignment*);
- перспектива (*perspective*):
 - точка обзору (*vantage point*);
 - суб'єктивність/об'єктивність (*subjectivity / objectivity*);
- специфікація/схематичність (*schematicity*);
- динамічність (*dynamicity*).

Зупинимось детальніше на розгляді когнітивної операції **висування** (*prominence*, за термінологією Р.В.Ленекера [11, с. 449], *foregrounding*, *saliency*, за Дж. Лічем та М. Шортом [12, с. 24, 25], П.Стоквеллом [14, с. 14]). У сучасній когнітивній лінгвістиці висування є когнітивною операцією відбору мовних форм найбільш важливого змісту у процесі обробки інформації, що спрямовує інтерпретаційну діяльність читача, полегшує пошук релевантної інформації, її сприйняття, активізує не лише ментальну, а й чуттєву сферу [3, с. 62-63]. В комунікативній стилістиці висування розглядається як тип регулятивної структури, яка впливає на інтерпретаційну діяльність читача [2, с. 16]. Висування ґрунтується на відомій психологічній антимомії фігури й фону, використаній у гештальтпсихології. Воно широко розроблялася структуралістами Я. Мукаржовським [13], Р. Якобсоном [10], Б. Гавранеком [9] та визначається як "остранение". Нове сучасне висвітлення цієї проблеми запропоновано у роботах англійських

стилістів В. ван Пеера [17], Дж. Ліча, М. Шорта [12] та П. Стоквелла [14], які проводять дослідження у галузях експериментальної психології, функціональної стилістики та когнітивної поетики відповідно.

Висування пов'язане із вибором області концептуалізації та виконує концептуальну функцію тексту. Ця операція засновується на тому, що будь-яка мовна одиниця викликає у свідомості певну базу концепту і виокремлює в ній підпорядковані когнітивні структури – профілює їх відносно бази [3, с.506]. Виокремлення, або фокусування, передбачає вибір змісту, який позначається знаком, а також організацію цього змісту шляхом розміщення його складових на передньому (фігура, профіль) та задньому (фон, база) планах. Інтегроване значення висловлення включає не тільки семантичну структуру "переднього плану", але також інформацію заднього плану. Так, представлення значення у термінах іншого обов'язково затемнює одні сторони та висвітлює інші сторони концепту. Порушення фонетичних та синтаксичних норм призводить до виділення певного елемента висловлення, а порушення логічних відношень призводить до створення нових поетичних ефектів.

Висування відображає також авторську інтенцію та виконує оцінно-комунікативну функцію. Автор свідомо обирає певний аспект значення та за допомогою стилістичних ресурсів намагається їх акцентувати. Функціонально висування створює спеціальний ефект або додаткове значення у висловленні. За словами Дж.Ліча, явища девіації та паралелізму, як основа висування, мають підштовхувати читача до пошуку імпліцитного значення. У цьому полягає його основний поетичний ефект – поштовх до образної інтерпретації читачем. Коли ненормативне вживання потрапляє у коло нашої уваги, ми намагаємося дати йому певне пояснення, ми звертаємося до нашої уяви, свідомості та підсвідомого, намагаємося розгадати інтенції автора. Дж.Ліч зазначає, що саме у такому пошуку значення із застосуванням уяви полягає справжня мета художньої творчості [12, с. 61].

Перевага певних засобів у межах реалізації авторської ідеї формує авторський стиль [12, с. 39]. Типи висування розробляє І.В.Арнольд у стилістиці декодування та дослідниця виділяє 1) повтор, 2) контраст, 3) обмануте очікування, 4) конвергенція [1, с. 55-70]. О.О.Селіванова серед засобів висування виокремлює: 1) зчеплення як наявність подібних елементів у подібних позиціях; 2) конвергенція як поєднання в одному місці тексту комплексу стилістичних прийомів; 3) обмануте очікування як порушення передбачуваності подій [3, с. 62].

Формально, висування базується на девіації або порушенні жанрових конвенцій вживання мовної одиниці. Я. Мукаржовський [13, с. 17-20], Дж.Ліч та М.Шорт [12, с. 25] сходяться на думці, що саме невласиве для мовленнєвої одиниці вживання є основою висування. Такими прикладами може бути новаторська перспектива опису, промовисті власні назви, вживання засобів експресивного синтаксису (повтор, алітерація, рима, гра слів), риторико-стилістичні засоби (фігури та тропи).

Дж. Ліч та М. Шорт пропонують розглядати квантитативні та кваліфікативні аспекти висування. Авторі зазначають, що кваліфікативне висування передбачає розміщення предмета на передньому плані шляхом використання ненормованого елемента мовлення, в той час, коли квантитативне висування полягає у ненормованій частотності використання певного елемента мовлення [12, с. 138-145].

Стилістичні фігури за своєю сутністю є девіантними, тобто вони є свідомою стратегією відходу від мовних норм та розширення меж природної мови. Їх формування базується на порушенні фонетичних (метаплазми), семантичних (метасемемі), синтаксичних (метатаксис) або логічних (металогізми) норм. Стилістичні фігури передають смисл, який залучає такі процеси, як сприйняття, аналіз, концептуальну інтеграцію та створює поетичний ефект, який апелює до емоцій та розуму читача. Виникнення поетичного ефекту Р.Цур пояснює залученням до процесу інтерпретації когнітивних стратегій, не призначених спеціально для обробки художнього тексту. Такі стратегії видаються непридатними для роботи з вигаданою реальністю та креативністю. Саме таке "насилля над когнітивними процесами" ("*organized violence against cognitive processes*" R.Tsur) створює поетичний ефект [16]. Поетичні ефекти, які використовує автор, не є відокремленими одиницями в межах художнього тексту, вони створюють складну систему взаємопов'язаних елементів, надають поетичній функції домінуюче положення у межах художнього тексту.

Стилістичний прийом висування у перекладознавстві розглядається науковцями когнітивного напрямку перекладу. Так, С. Хальверсон, аналізуючи перекладацькі трансформації, зазначає, що вони не є явищем суто лінгвальним, їх природа пояснюється когнітивними особливостями роботи мозку, а саме операціями конструювання значення, однією з яких є висування [8, с. 113-114]. А. Честерман стверджує, що різні мови мають різний "порог висування" ("*saliency thresholds*"), що створює необхідність підвищувати або знижувати його рівень для досягнення адекватності у перекладі [6, с. 231]. Е.А. Гутт [7] та Ж.Боас-Байер [4, 5] розглядають висування, як стилістичний прийом, який передає прагматичну імплікатуру. Оскільки висування пов'язане із новаторським та експресивним вживанням мовних одиниць, він може знаходити нейтралізацію у перекладі.

Вживання стилістичних фігур, їх зчеплення та конвергенція, – це засіб реалізації принципу висування у творчості Х.Кортасара, яке передає авторський задум. Антитеза, як засіб реалізації обманутого очікування, є типовим для розв'язання кульмінаційних моментів оповідання. За допомогою образного мовлення, метафори, метонімії, порівнянь та синтаксичної девіації, паралелізму, автор описує існування героїв у паралельних світах, світі реальному та світі фантазій. Оніричні мотиви є характерною темою для Х.Кортасара: у снах герої потрапляють в іншу реальність, яка, однак, за своє структурою наслідуює риси реального існування.

В оповіданні "*La noche boca arriba*" головний герой, агонізуючи, переноситься з лікарняного ліжка до тропічного лісу, сельви, та світу ацтеків, але люди та об'єкти ситуації схожі за своєю функцією: "*médico, enfermeros*" замінюється на "*acólitos de los sacerdotes*", "*la lucha con la enfermedad*" – "*la guerra florida*" або "*huida de los aztecas que andaban a caza de hombre*", "*la sala del hospital*" – "*estaba en las mazmorras del templo a la espera de su turno*", "*vecinos de la cama*" – "*compañeros de la tribu, prisioneros*", "*el brazo, enyesado, colgaba de un aparato con pesas y poleas*" – "*quiso enderezarse y sintió las sogas en las muñecas y los tobillos*" [19].

Перекладач Ю.Покальчук адекватно відтворює засоби висування та підбирає адекватні відповідники. В українському перекладі зберігається паралелізм та метафоричність номінації: "*лікар, сестра*" – "*прислужники храму*", "*боротьба с хворобою*" – "*священна війна*" або "*втеча від ацтеків, які вийшли на полювання, то було полювання на людину*", "*палата лікарні*" – "*його прилягли у святилище, в темниці храму він чекав своєї години*", "*сусід по палаті*" – "*одноплемінники, що сиділи у сусідніх камерах*", "*скута гіпсом рука була підвішена до якогось апарату з допомогою різних тягарів і блоків*" – "*він хотів підвестися, але вірвовка врізалася в зап'ястки і кісточки*" [18].

Головний герой бореться за життя, він то прокидається коли жар відступає і тоді все здається спокійним, то знову наступає агонія і він стає об'єктом переслідування. Сам герой залишається пасивним, ним рухають інші сили. Уві сні та під час марення справжніми діючими особами стають видіння, запахи, відчуття та звуки. Вони переносять героя з однієї реальності до іншої. Девіація спостерігається як у квалітативній площині, новизна образів, так у квантитативній, частота їх вживання:

(1) *el olor de las antorchas le llegó antes que la luz* [19].

(2) *la fiebre lo iba arrastrando blandamente a un estado donde las cosas tenían un relieve como de gemelos de teatro, eran reales y dulces y a la vez ligeramente repugnantes* [19].

(3) *de repente olería el aire libre lleno de estrellas* [19].

(4) *esas imágenes que seguían pegadas a sus párpados* [19].

(5) *Pero el olor cesó, y en cambio vino una fragancia compuesta y oscura como la noche en que se movía huyendo de los aztecas* [19].

Пасивність героя та персоніфікація відчуттів також зберігається у перекладі:

(1a) *запах нагару від запалених смолоскипів долинув до нього раніше, ніж світло* [18].

(2a) *гарячка поступово, непомітно доводила його до того стану, в якому всі речі бачаться, ніби в театральний бінокль: вони реальні і приємні і водночас будять легку озиду* [18].

(3a) *тоді раптом війне свіжим вітром, повним зірок* [18].

(4a) *образи, що досі не злетіли з його повік* [18].

(5a) *Проте запах болота зник, і натомість потягло чимось густим і темним, як ніч, у яку він тікав від погоні ацтеків* [18].

Метафора (1, 2, 3, 4, 5), порівняння (2, 5) та антономазія (5) висувають почуття на передній план, передаючи події через призму сприйняття головного героя. Перекладач зберігає усі стилістичні фігури та вдається до семантичного калькування (2a, 3a, 5a), конкретизації (1a) або антонімічного перекладу (4a).

Х. Кортасар звертається до метонімії і тим самим показує читачеві, що головний герой перебуває в агонії та не усвідомлює цілісності свого існування. Його увага переноситься з однієї ділянки тіла на іншу. Ця стилістична фігура за допомогою семантичного калькування адекватно відтворюється у перекладі:

(6) *Sus pies se hundían en un colchón de hojas y barro* [19].

(7) *La mano que sin saberlo él aferraba el mango del puñal, subió como un escorpión de los pantanos hasta su cuello, donde colgaba el amuleto protector* [19].

(8) *lo aferraron manos calientes, duras como el bronce* [19].

(6a) *Ноги його грузли в ґрубому килимі листя й болота* [18].

(7a) Рука, що несвідомо стискала держак ножа, як болотний скорпіон прокралася до шиї, де висів рятівний амулет [18].

(8a) Його стисли тверді, наче бронза, руки [18].

Нарешті, антитеза та оксюморон є кульмінацією твору, коли герой розуміє, що реальність була іншою, що сон був справжньою реальністю. Обмануте очікування виступає засобом реалізації висування:

(9) *Con una última esperanza apretó los párpados, gimiendo por despertar* [19].

(10) *Alcanzó a cerrar otra vez los párpados, aunque ahora sabía que no iba a despertarse, que estaba despierto, que el sueño maravilloso había sido el otro, absurdo como todos los sueños* [19].

(9a) В останній надії він склепив повіки і застогнав, намагаючись прокинутися [18].

(10a) Йому знову пощастило заплющити очі, але тепер він уже знав, що не прокинеться, що він уже не спить і що чудовий сон був той, другий, безглуздий, як усі сні [18].

Логічне протиставлення "склепити повіки, щоб прокинутися" є основою оксюморону, яке шляхом семантичного калькування передається у перекладі. Антитеза, що підсилюється повтором дієслівної форми *no iba a despertarse, que estaba despierto*, втрачає експресивність через вживання різних дієслівних особових форм *не прокинеться, не спить* у перекладі.

Усвідомлення нової реальності автор описує за допомогою парафрази, яка у перекладі відтворюється шляхом семантичного калькування:

(11) *...un sueño en el que había andado por extrañas avenidas de una ciudad asombrosa, con luces verdes y rojas que ardían sin llama ni humo, con un enorme insecto de metal que zumbaba bajo sus piernas* [19].

(12) *En la mentira infinita de ese sueño también lo habían alzado del suelo, también alguien se le había acercado con un cuchillo en la mano, a él tendido boca arriba, a él boca arriba con los ojos cerrados entre las hogueras* [19].

(11a) ...сон, у якому він мчав дивовижними дорогами чудернацького міста, назустріч йому траплялися зелені і червоні вогні, що не давали ні полум'я, ані диму, і величезна металічна комаха дзижчала під ним [18].

(12a) У безконечній омані того сну його теж підняли з землі, і хтось з ножом у руці наблизився до нього, простягнутого навзніч, обличчям догори, з заплющеними очима серед жертвних багать [18].

Паралелізм та алітерація у 12 та 12a (*también, ... también; a él tendido boca arriba, a él boca arriba*) втрачаються у перекладі, зокрема через вживання синонімів (*навзніч, обличчям догори*).

Отже, висування певних елементів тексту досягається за допомогою стилістичних фігур (метафори, метонімії, паралелізму, антитези), які дозволяють автору та читачеві переміщуватися у просторі. Їх відтворення дозволяє зберегти адекватний поетичний ефект у перекладі.

В іншому оповіданні Х.Кортасара "Axolotl" суперечність буття тварин аксолотль та їх зв'язку з головним героєм передається за допомогою антитези, семантичного протиставлення *Hubo un tiempo – Ahora* або *seres humanos – animal, testigos – jueces*:

(13) *Hubo un tiempo en que yo pensaba mucho en los axolotl. [...] Ahora soy un axolotl* [19].

(14) *No eran seres humanos, pero en ningún animal había encontrado una relación tan profunda conmigo. Los axolotl eran como testigos de algo, y a veces como horribles jueces* [19].

(13a) Був час, коли я багато думав про аксолотлів. [...] А зараз я сам аксолотль [18].

(14a) Вони не були людиноподібними істотами, але ще ніколи досі я не відчував такого щільного зв'язку з будь-якою твариною. Аксолотлі були ніби свідками чогось, а часом грізними суддями [18].

У перекладі 14a стилістичний прийом антитези передається адекватно, за допомогою семантичного еквівалента. Однак, у 16a перекладач замінив *seres humanos* на *людииноподібна істота*, що має менший контрастний ефект зі словом *тварина*.

Х.Кортасар звертається до паралелізму та алітерації для опису переходу головного героя з однієї подобі до іншої, з тіла людини до тіла аксолотля. Саме ця тема стає кульмінацією сюжету оповідання, тому Х.Кортасар через повторення слів та поступове введення нової інформації у кожному реченні уповільнює час розповіді, затримує увагу читача:

(15) *Sin transición, sin sorpresa, vi mi cara contra el vidrio, en vez del axolotl vi mi cara contra el vidrio, la vi fuera del acuario, la vi del otro lado del vidrio. Entonces mi cara se apartó y yo comprendí* [19].

(15a) Несподівано, але зовсім не здивувавшись, замість аксолотля я побачив власне обличчя, притулене до скла ззовні акваріума, з того – іншого боку. Потім обличчя моє віддалилося, і я все усвідомив [18].

У перекладі такий паралелізм та алітерація втрачаються і можна говорити про нейтралізацію стилістичного прийому висування та поетичного ефекту у тексті перекладу. Х.Кортасар також використовує еліпсис прямого додатку *yo comprendí*, що змушує читача автоматично задатися питанням *усвідомив що?* Але у перекладі українською мовою Ю.Покальчук вводить додаток *все*, який нейтралізує цей ефект.

В оповіданні "Las puertas del cielo" головний герой шукає зустрічі зі своєю померлою дружиною, яка раніше працювала танцівницею у нічному клубі. Він проводить ніч у клубі "Санта фе де Палас", де постійно відчуває дух Селіни та під кінець бачить її:

(16) *Celina que estaba sobre la derecha, saliendo del humo y girando obediente a la presión de su compañero, quedó un momento de perfil a mí, después de espaldas, el otro perfil, y alzó la cara para oír la música. [...] Yo digo: Celina; pero entonces fue más bien saber sin comprender, Celina ahí sin estar... [...] Celina seguía siempre ahí sin vernos, bebiendo el tango con toda la cara que una luz amarilla de humo desdecía y alteraba. [...] Nada la ataba ahora en su cielo sólo de ella, se daba con toda la piel a la dicha y entraba otra vez en el orden donde Mauro no podía seguirla. Era su duro cielo conquistado, su tango vuelto a tocar para ella sola y sus iguales, hasta el aplauso de vidrios rotos que cerró el refrán de Anita, Celina de espaldas, Celina de perfil, otras parejas contra ella y el humo* [20].

У цьому фрагменті Х. Кортасар вдається до конвергенції стилістичних фігур: паралелізму, еліпсису, метафори, гіперболи, емпізи, чим намагається передати гру уяви, спричинену пристрасним бажанням героя знайти кохану. В українському варіанті Ю.Покальчук використовує:

- підбір контекстуального україномовного відповідника: (метафора) *se daba con toda la piel a la dicha – усім еством віддавалася*; (вираження емпізи) *su cielo sólo de ella, [...] su duro cielo conquistado – вона одна володіла своїм небом, [...] То було завойоване нею небо*;

- семантичне калькування образу: (метафора) *bebiendo el tango con toda la cara que una luz amarilla de humo desdecía y alteraba – впивала танго всім своїм обличчям, що його псувало і змінювало жовте від диму світло*;

• заміну стилістичного прийому на інший: (антитеза та еліпсис – антитеза та алітерація) *Celina ahí sin estar... – Селіна тут і не тут...*;

• заміну стилістичної фігури на усталений вираз: (метафора) *el aplauso de vidrios rotos que cerró el refrán de Anita – аж поки затремтіли шибки від оплесків у відповідь на прислів'я Аніти*.

Усі ці засоби перекладу дозволяють зберігати стилістичний прийом висування та в цілому поетичний ефект твору оригіналу, і в той же час, є адекватними для сприйняття україномовного читача.

Отже, висування є когнітивною операцією та стилістичним прийомом у формуванні стилю автора оригінального тексту. Воно має ідеологічну та комунікативно-оцінну функції, тобто передає як композиційний задум автора, так і імпліцитно виражає його ставлення до нього. Х. Кортасар у своїх оповіданнях широко використовує стилістичні фігури для реалізації висування, зокрема, як показує аналіз творів, у кульмінаційних моментах оповідання. Метафора, метонімія, паралелізм, еліпсис та алітерація вживаються для втілення ідеї існування паралельних світів, буття сновидіння та перехід героя в іншу реальність. Проведений аналіз свідчить, що у перекладі поетичний ефект зберігається шляхом пошуку контекстуальних відповідників в українській мові, семантичного калькування образу, заміни стилістичної фігури на усталений вираз. Вживання синонімів задля уникнення повторів та втрата паралелізму конструкцій призводить до зниження поетичного ефекту твору.

Список використаних джерел

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка. (Стилистика декодирования). // И. В. Арнольд – М.: Просвещение, 1990.
2. Болотнова Н. С. Коммуникативная стилистика текста. Словарь-тезаурус. / Н. С. Болотнова. – М.: Флинта: Наука, 2009.

3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля. – К, 2006.

4. Boase-Beier J. A critical Introduction to Translation Studies / J. Boase-Beier. – London: Continuum International Publishing Group, 2011.

5. Boase-Beier J. Stylistic Approaches to Translation / J. Boase-Beier. – Manchester: St. Jerome, 2006.

6. Chesterman A. The Unbearable Lightness of English Words / A. Chesterman // Text, Processes, and Corpora: Research Inspired by Sonja Tirkkonen-Condit. Publications of the Savonlinna School of Translation Studies 5 / eds. by A. Chesterman, T. Puurtinen, H. Stotensbury. – Joensuu: University of Joensuu, 2007. – P. 231–241.

7. Gutt E.-A. Translation and relevance / E.-A. Gutt. – Manchester: St. Jerome Press, 2000.

8. Halverson S. L. A Cognitive Linguistic Approach to Translation Shifts / S. L. Halverson // Belgian Journal of Linguistics. – 2007. – 21. – P. 105–121.

9. Havranek B. The Functional Differentiation of the Standard Language // Prague School Reader on Esthetics, Literary Structure and Style. – Georgetown: Georgetown University Press, 1964. – P. 3–16.

10. Jakobson R. Linguistics and Poetics / R. Jakobson // Style in Language / ed. by Th. A. Sebeok. – Cambridge: MA: MIT Press, 1960.

11. Langacker R. W. Universals of Construal / R. W. Langacker // Proceedings of the Nineteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society: General Session and Parasession on Semantic Typology and Semantic Universals. – 1993. – P. 447–463.

12. Leech G. N. Style in Fiction / G. N. Leech, M. H. Short. – London: Longman, 1981.

13. Mukarovsky J. Standard Language and Poetic Language / J. Mukarovsky // Prague School Reader on Esthetics, Literary Structure and Style. – Georgetown: Georgetown University Press, 1964. – P. 17–30.

14. Stockwell P. Cognitive Poetics: An introduction / P. Stockwell. – London: New York: Routledge, 2002.

15. Talmy L. Towards a Cognitive Semantics / L. Talmy. – Cambridge: MA: MIT Press, 2000.

16. Tsur R. Aspects of Cognitive Poetics [Electronic resource] / R. Tsur. – Mode of access: <https://www2.bc.edu/~richarad/lcb/fea/tsur/cogpoetics.html>.

17. Van Peer W. Introduction to Foregrounding: a State of the Art / W. Van Peer // Language and Literature. – 2007. – 16 (2). – P. 99–104.

18. Кортасар Х. Таємна зброя / пер. Ю. Покальчука. – К.: Дніпро, 1983.

19. Cortázar J. Final del Juego / J. Cortázar // Editorial Sudamericana – 1970.

20. Cortázar J. Bestiario / J. Cortázar. – Madrid: Punto de Lectura, 2006.

Надійшла до редколегії 25.09.14

I. Orlova, cand. of Philol., associated prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

STYLISTIC PROMINENCE AS A FEATURE OF AN AUTHOR'S STYLE IN THE ORIGINAL TEXT AND ITS TRANSLATION

The article deals with the concept of stylistic prominence as a cognitive feature of an author's style. We define its ideological, interpersonal and textual functions that represent the three strands of meaning in any text. We analyze quantitative and qualitative means of the linguistic realization of stylistic prominence in the text. Cortazar's short stories served as the basis for the analysis of prominence in Ukrainian translations. Neutralization of stylistic prominence in translation is followed by the downgrading of the poetic effect of the text.

Key words: cognitive grammar, author style, prominence, poetic effect, adequacy in translation.

И. Орлова, канд. филол. наук, доц.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

СТИЛИСТИЧЕСКИЙ ПРИЕМ ВЫДВИЖЕНИЯ КАК ХАРАКТЕРИСТИКА СТИЛЯ АВТОРА В ОРИГИНАЛЕ И В ПЕРЕВОДЕ

Рассматривается стилистический прием выдвигения как когнитивная составляющая стиля автора. Определяются функциональное значение выдвигения в рамках целого текста, а именно его концептуальная, оценочно-коммуникативная и текстовая функции. Анализируются количественные и качественные способы речевой реализации выдвигения. На примере рассказов Х. Кортасара и их украинских переводов анализируются способы передачи выдвигения в переводе. Нейтрализация выдвигения при переводе приводит к снижению поэтического эффекта художественного произведения.

Ключевые слова: когнитивная грамматика, стиль автора, выдвигение, поэтический эффект, адекватность в переводе.

УДК 811.131.1'06=161.2'255: 2

Юлія Чернишова, канд. филол. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПЕРЕКЛАД СУЧАСНИХ РЕЛІГІЙНИХ ТЕКСТІВ У КОНТЕКСТІ ФУНКЦІЙ РЕЛІГІЙНОГО ДИСКУРСУ

Аналізуються функції релігійного дискурсу, які зумовлюють основні проблеми перекладу сучасних християнських текстів: репрезентативна та комунікативна. Виокремлюються стратегії перекладу, які дозволяють відтворити ці засадничі функції релігійного дискурсу.

Ключові слова: релігійний текст, релігійний дискурс, переклад релігійних текстів.

На відміну від широко досліджуваного біблійного перекладу, переклад сучасних релігійних (християнських) текстів не так давно і не так часто стає предметом

наукових розвідок. Втім, у сучасному суспільстві постійно зростає потреба у більшому розумінні культур та релігій. Переклад сучасних релігійних текстів ставить